

מסע העגלה

צריכים לעבור כביש. גרובר דוחף את העגלה קדימה, רץ אחריה ועובר. אחר כך ברחוב, רץ רץ, מתמרן, משתדל לא להפיל אנשים, דורס להם את העקבים. יד אחת אוחזת בזקנו הארוך, יד שנייה בעגלה. תינוקות יכולים למות מכל דבר. למען האמת, אין יותר סיבות שיחיה משימות. אבל אם ימות, יבואו אליו בטענות, כאילו התינוק שלו. הנה ילד על אופניים. הוא נוסע מהר מדי, הרבה יותר מדי מהר. רק גרובר רואה את הסכנה, עם השיער שלו שיעף למעלה ברוח. הילד מביט הצדה ונוסע ישר. ככה לא נוסעים! הוא מגיע קרוב לגרובר, טס כך, שגרובר מרגיש משב רוח מושך בזקן ומהדק את הידיים על הידית, וטרח! הילד נכנס בעמוד ברזל עם הראש, עם המשקפיים, עם האופניים שנמעכים, מעקמים את השפיצים של הגלגלים. הכול מתפצץ, מתמעך, נשפך ומתפזר.

אבל גרובר שומר על שלו בשתי ידיו המזיעות שעל הידית. אולי היה פחות מסוכן ללכת לאט יותר, בכל זאת הוא מוכן להסתכן עוד, ובלבד שייגמר כבר.

חולפים ליד הלונה-פארק. גרובר לא מביט לשם. אבל אי אפשר שלא לראות, שגלגל-הענק מסתובב מהר מדי. אין די בציר שלו לתמוך בסיבוב מהיר כל כך! ואי אפשר גם שלא לראות את הקרון של הרכבת הרים נמרח למטה במהירות.

שוב מתהדקות האצבעות של גרובר על ידית העגלה, האצבעות הדביקות שלו מתמוססות אל תוך הידית.

"האאאאאאו!" צורחים נוסעי הקרון מלמעלה למטה, ואחר כך, בסיבוב, הקרון שלהם ניתק מהמסילה ואובד בתהום.

קרון אחר, שלא ניתק, דוהר למטה ומתנפץ על הקיר ברעש גדול והכול נמעך ומתרסק, וחלקים ממנו עפים באוויר, ועוד אנשים עומדים בתור וקונים כרטיסים.

הוא עובר לאורך החומה, מנסה לדלג על פתחי השערים, לפחות לחלוף עליהם במהירות הבזק. בשער האחרון יורים עליו. וכמה שהוא ירוץ מהר – סוף סוף השער רחב מאוד, ויש לו הרבה לרוץ – וכל הזמן יורים. הוא מביט פנימה תוך כדי מרוצה. כל הקולעים למטרה הפסיקו לקלוע למטרותיהם, ועכשיו הם מכוונים לעברו, ויורים. כולם יורים עליו. והוא שומע את הכרוז אומר:

“מי שפוגע בזקן מקבל את הטרנזיסטור, מי שבעגלה – תור נוסף.” גרובר רץ ורוץ, העגלה מקפצת על המדרכה, ופתאום עפה לו הכיפה. הוא עוצר, מרפה לרגע מהעגלה, ורוץ אחרי הכיפה.

הכיפה שלו מתגלגלת ברוח, אבל הוא שם רגל ודורך עליה, מתכופף ומרים. וכל הזמן שורקים כדורים לרגליו, משפריצים חול, מעלים תלוליות קטנות של חול ליד נעליו. הוא מרוצה מזה שתפס את הכיפה, נעמד ומביט ישר אליהם. הוא רואה את הניצוצות שיוצאים מהלועות שלהם, פלא שהם מחטיאים. הוא עומד לפנייהם, והם מכוונים בכל מאודם, אבל אפילו לא מתקרבים. הוא מנפנף להם בכף ידו בביטול, וחוזר בצעדים שאננים אל העגלה. גם אם היה נועץ את חוטמו בלוע הרובה הם היו מחטיאים, הם לא יודעים לירות אלה!

תוך כדי הילוכו גרובר שומע מאחוריו רעם נורא מתגלגל. הוא משתדל שלא להביט לאחור, אבל הרעם הולך וגובר, עד כדי שאון מחריש אוזניים. אז הוא מסתובב, והנה מאחוריו גלגל-הענק הולך ובא. מסתבר שניתק הגלגל מצירו, וכעת הוא מתגלגל ברעש גדול בעקבותיו לדורסו. נועץ גרובר בגלגל מבט תמה. האנשים היושבים בספסלים המתנדנדים מריעים וקוראים בקול וקורצים לו בעיניהם, כאילו מהתלה נאה יש כאן.

הנה זוג אוהבים יושב על הספסל שבתחתית הגלגל. לגמרי עקום, הספסל שלהם, אבל הם אינם נותנים לבם לכך. הם אווזים שניהם כגביע אחד של גלידה ונועצים בו את לשונותיהם, לשון מפה ולשון מפה. עיניהם נתונות כל אחד בפני בכ-זוגו, וחיוך צועף את פניהם.

ואז, כשנע הגלגל לעברו של גרובר, מתגלגל ורומס, הם מתחילים להעפיל בו, וככל שהם עולים, הספסל שלהם מתעקם והולך. גרובר חדל מלהביט בגלגל כולו, וכעת הוא מתמקד בספסל המתעקם של הזוג. הם בקושי נראים, כל כך גבוהים במרומי הגלגל, אבל הוא רואה איך ניתקים קישורי

המתכת של הספסל, ואיך הוא נופל ממרום, ואיך הגלידה עפה ונדבקת לחומה.

שאר רוכבי הגלגל אינם נותנים דעתם על אשר קרה. הם מתמקדים בגרובר, מנענעים בעוז את ספסליהם, כאילו רוצים לזרו את הגלגל שידביק את הזקן וירמוס אותו סוף סוף. אבל אז מתעשת גרובר ואץ לדרכו. והגלגל הכבד, כאילו יודע שלא ישיג עוד את הזקן, שהגיע כבר לקצה השער, מנער מעליו את שאר הספסלים, ונופל עליהם לרומסם.

לא איכפת לי כלום! אומר גרובר, אלו החיים שלהם! אבל כל זמן שזה נתון בידי, אני צריך להיזהר שלא ימות, אחרת לא אדע איפה להסתיר את פני.

בתוך מרוצתו, הוא מגיע אל הטיילת שעל שפת הים. כעת הוא שוקל בדעתו אם טוב לו ללכת על הטיילת, או מוטב שילך על שפת הים ממש. קשה יהיה לדחוף את העגלה בחול הרך, קל יותר בשביל המרוצף של הטיילת. אבל הטיילת הומה אנשים. אמנם אין הם נראים מסוכנים, איש מהם אינו שת לבו אל לזקן ולעגלתו, הם כולם עסוקים בנופש ונטילה מלוא הריאות מאוויר הים. אבל עיכובי בני-אדם אינם בידו, עיכוב חול הים – כן בידו. כל שהוא צריך, זה לעמול יותר. הוא, בגופו. על כן גרובר מחליט לנהל את עגלתו על חוף הים.

נוסע על החול הקרוב לגלים, כי שם החול מהודק יותר. הוא רץ. קל יותר לרוץ על חוף הים, בגלל האוויר המלוח, ועל אף שישים וחמש שנותיו, הוא מפליא לרוץ כילד.

יד אחת על העגלה, יד שנייה על הכיפה שעל הראש, ושתי רגליו אצות כנערים. זקנו האפור וציציותיו הלבנות מתנפנפים ברוח כמו דגלי צבא. עכשיו הוא מרגיש שמחה מעצם הריצה. עכשיו אין הוא פוחד. רץ להנאתו ונעליו משאירות עקבות רטובים בחול. וגם כשגוברים הגלים, וגל אחד מתפרץ אל נעליו ושוטף אותן על פניהן, הוא לא נבהל. הוא מודע לכך שאינו נבהל, וזה ממלא אותו גאווה.

"קוואץ' קוואץ', קוואץ' קוואץ', קוואץ' קוואץ'," סוחטות הנעליים שלו את הים מהגרביים. ועכשיו גם גרובר שר לעצמו:

"קוואץ' קוואץ', קוואץ' קוואץ'."

והוא לא מבחין שתוך כדי שירו גבהו הגלים, ועכשיו אין הם יודעים גבול.

”קוואץ’ קוואץ”

הוא שר לעצמו בזחיות הדעת, ואז בא גל גדול ולוקח ממנו את העגלה.
שואה גדולה באה על גרובר.

”אלוהים אדירים, ככה ? !”

כל הזמן היה רץ ומוסר נפשו על העגלה, על אף שישים וחמש שנותיו. היה רץ בכל כוחו, ובלבד שיביא את נוסע העגלה ליעדו. כל הזמן היה מתיירא, שמא אינו נותן די את דעתו על סכנות צפויות. והוא חזה סכנות לרוב, אפילו כאלו שלא היה להן שום סימן מוקדם. והוא מילט מהן את העגלה בחירוף נפש. מוכן היה שייפול עליו הר כגיגית, ויימעך תחתיו, ובלבד שלא ייפול על העגלה. וכעת הוא, רק לרגע ... כחלום יעוף ... והנה נגזר הדין, חורבן ! הו, איזה חורבן ! עד שלא מגיעים אליו, לא יודעים עד כמה יכול להיחרב.

אין רגע אחד מנוחה !

אין רגע אחד בלי העמל הנורא !

הרי סוף סוף בני-אדם, לא ? !

וכבר הוא רואה בעיניו את המבטים. אף אחד לא יידע עד כמה מסר נפשו. עכשיו לא משנה אם מסר נפשו או עמד לגמרי מנגד. לא נחשב ! כל העמל לריק !

הוא עומד ומביט בעגלה המתרחקת כמו סירה קטנה, שטה על הגלים, שעכשיו הם שקטים. היה מעדיף שתעמוד העגלה פה על החוף במקומו, ותשקיף עליו, שם בים, במקומה. הרי תמיד ימצא מישהו שיבוא לכאן בשבילה.

ותוך כדי מחשבותיו גרובר מתחיל להתפשט, כמו בהזיה.

הוא פושט לאט את המעיל, אחר כך את הנעליים, ואחר כך את הגרביים.
הוא פושט ושומט על החול, ומביט כל העת

בעגלה המתרחקת. כמו מצפה שתיעלם העגלה לפני שיגמור להתפשט.

אחר כך את המכנסים, יש לו חולצה ארוכה שמגיעה עד הברכיים, אבל גם את החולצה הוא פושט. הוא מסיר את הכיפה, ושם בכיס המעיל. פתאום יש רוח בפדחתו. הפעם הראשונה בחייו שגרובר מרגיש רוח עוברת בפדחתו. חופשייה, מלטפת בחמלה ונוברת בשוכבות מתפנקת בשערותיו הדלילות, מתגרה בחביבות, עד כדי צמרמורת שעוברת לאורך שדרתו. כך עושה לו הרוח ואין מוחה – אין אפוטרופוס לרוח ים !

אז הוא פושט את הציצית. לרגע הוא מסיר את עיניו מהנקודה הקטנה שבים, ומביט בציצית, אחר כך הוא לובש אותה חזרה, ושב ומביט בים. עכשיו נקי הקו הממהה את הים והשמים, אין עגלה!
גרובר עוצם את עיניו בכוח, ורגליו רצות אל תוך המים. והוא ממשיך לעצום עיניים גם כשאין עוד קרקע לרגליו, והוא צריך לטפוח על המים כדי להתקדם. הוא רק פוקח את עיניו, כשפיסת ברזל מפלחת את מצחו. גם שהוא רואה שלפניו העגלה, לא מפסיק לכאוב לו. לא בטוח שהוא לא ימות מהמכה.

“אוי, כואב כואב! טטליה, כואב כואב!”

הוא לא יכול להפסיק לרגע אחד מלטפוח ברגליו, בידיו ובכל גופו, אחרת יטבע. וכבר אין לו כוח, אבל באותה מידה גם אין לו ברירה.
לרגע אחד הקלת ראש... היית לך... ליצן ... קוואץ' קוואץ'”
“ליצנות אחת תסיר אלף תוכחות, ליצנות אחת תסיר ... אלף תוכחות”, גרובר שר לעצמו, ומושך אליו את העגלה בגלגליה אשר מתחת למים. מושך ומושך, עד שיש קרקע מתחת לרגליו. אז הוא יכול להפסיק לטפוח.

על החוף הוא לובש את הבגדים על לבניו הרטובים. אוחז בידית וממשיך ללכת בהליכה מהירה, כמעט בריצה. המלח שבתחתונים משפשף במפשעה וצורב בפי הטבעת. אבל הרי יש לו כבר ניסיון עם דברים שכאלה. לא עם מי ים, אבל עם מטרדים שכאלה באופן כללי. אם תשב לנוח, לא תוכל להמשיך. לעומת זה, אם תמשיך ללכת, תגיע בסופו של דבר אל “סף הכאב”. הכאב ילך ויגבר, אבל בסופו של דבר יגיע לדרגה כזו, שבה כבר אינו מוחש. כל שמרגישים אז, רק כמו גירוד קל, אפילו נעים. זה בדוק! גרובר יודע מניסיונו. סבא שלו סיפר לו, שגם כשנשרפים זה ככה. די מהר עוברים את סף הכאב, ואז מביטים על הכול בשוויון נפש, אפילו בבוז. וסבא שלו יודע מניסיונו, הוא נשרף לגמרי, ורק אחר כך בא בחלום לספר.

בינתיים גרובר בשלב של התגברות הכאב. הוא מנסה להסיח את הדעת ולחשוב על משהו אחר. בתוך כך הוא נזכר שעדיין לא בדק מה עם זה שבעגלה. סוף סוף הוא היה בים לבדו. הוא לא עוצר, רק רוכן ומביט אל תוך העגלה. התינוק מנענע רעשן ומביט בו בחיוך טוב. כשהוא רואה שגרובר מביט בו, הוא אומר בצחוק גדול:

”קוואץ‘ קוואץ“

גרובר משתדל שלא לכעוס. הוא נוטל את קצה השמיכה ומחסה את התינוק. השמיכה יבשה לגמרי, התינוק יבש לגמרי, רק לגרובר יש תחתונים רטובים וגרביים רטובות, והציציות הרטובות שלו כבר אינן עפות ברוח.

פתאום הר. צוק גדול חוסם את כל החוף. חצי במים, חצי על החוף. אפשר להיכנס למים, לשחות מסביב, או אפשר לטפס מעל. כמה חבל שבחר ללכת על החוף ולא על הטיילת. יש גבול גם לגופו של גרובר, לא כל דבר הוא יכול לעשות.

הוא יכול להתאמץ יותר, אבל עד כמה? בשום אופן, הוא לא חוזר את כל הדרך לטיילת! הוא גם לא ישחה עוד פעם. למען האמת, הוא בכלל לא יודע לשחות, רק לטפוח במים בלי הפסקה. אז, כשנכנס להציל את העגלה, היה הכי קרוב להרפות. היה רגע אחד, שכמעט חדל מלטפוח.

אז מתחיל גרובר לטפס על הצוק. הבליטות בסלע דוקרות תחת סוליותיו השחוקות, והסרטנים הקטנים, ועכבישי המים שנמלטים מפניו, מעוררים בו גועל (לחשוב שיש עמים שאוכלים את השרצים הללו). ביד אחת הוא מושך אחריו את העגלה, ביד שנייה הוא אווז בסלע, ומדי פעם מרפה כדי לגרש מעל מכנסיו עכבישים. יש משהו שמדגדג בעורפו, גועל נפש!

הוא לא נופל, הוא מעפיל. אין רואים קצה לצוק, אבל מדי פעם הוא מביט למטה, ומתמלא גאווה על הדרך שכבר עבר. בהתחלה חש כיצד נמתחים העורקים בזרועו האוחזת בעגלה, ועקצוצים של הירדמות מטרידים את פנים הזרוע. זה היה בלתי נסבל, וטוב שידע גרובר להפוך את זרועו ואת ידית העגלה למקשה אחת. וכפי שאין הידית חשה דבר, כך אין זרועו חשה דבר. אחרת היה נשמט ונופל מטה. בכל אופן, את אחיזתו בעגלה לא היה מרפה.

בסופו של דבר הוא מגיע למעלה, ובאותו רגע נמחקים בבת אחת כל סבלות הטיפוס. הוא מחכך ידיו בהנאה, ומחזיר את הדם אל ידו, ”יד העגלה.“

מביט על התהום בגאווה, ומחייך אל הגלים שמתנפצים אל הצוק ואינם מצליחים לטפס מעבר לגובה מסוים.

אז נחה יד על שכמו. הוא נבהל ומביט לשמאלו. לידו עומד איש צבא. כיוון שלגרובר מעולם לא היה עסק עם הצבא, ואין הוא יודע את שמות הדרגות,

הוא יקרא מעתה לאיש הצבא "הגנרל". וכיוון שבגנרל עסקינן, שחיים ומוות בידי, והוא כמעט כול יכול, גרובר אינו פוצה פה, והוא נושא בדומיית כבוד את זרועו של הגנרל על שכמו.

כעת מהדק הגנרל את זרועו סביב גרובר, ומושך אותו אליו במחוזה של ידידות.

גרובר, המחובק על ידי הגנרל, שוקל כל העת עד כמה ראוי לו להיות מחובק ועד כמה מחבק. הוא גם נזהר שלא להידקר מאותות המתכת שעל חולצתו של הגנרל. הגנרל מצמיד את מצחו למצחו של הזקן, נושק לו על עורפו וטומן שם את ראשו. אין לגנרל שפם, ונשיקתו רטובה עד גועל. אחר כל זאת הוא מזדקף ומביט לגרובר בתוך עיניו. גרובר, שחש כל העת כי ידידות פתאומית שכזו היא דבר רוחש רעה, משפיל את עיניו. אבל לפני שהוא משפיל, הוא רואה דמעות בעיני הגנרל. שתי דמעות נוצצות להן בזווית עיניו של הגנרל בניצוצות גדולים, כמעט מסנוורים.

הוסף לזאת את חוסר שפמו, והרי מראה פניו רכרוכי ורחום כפני נערה או ילד.

"אתה הרי יודע שאין אני נוהג כך אלא מחוסר ברירה," אמר הגנרל בקול צרוד ורחום.

"ודאי," מסכים גרובר.

"אני הרי אוהב אותם כאילו היו בני, אבל הם בנים סוררים!"

הוא מהנהן לגנרל, כיודע אף הוא צער גידול בנים.

הגנרל, מעודד מהנהונו, צועק:

"כן, בנים סוררים! בני כלבים! ואסור לי לשתוק! נכון שאסור לי לשתוק?"

"חוסך שבטו שונא בנו," מסייע גרובר בידו, מיטיב את כתפו תחת מעמסת זרועו הכבדה של הגנרל.

"צריך ללמד אותם לקח! לחנך אותם! להראות להם את הדרך!"

"חנוך לנער על פי דרכו, אף כי יגדיל לא ירחק ממנו."

"כן! ושיגידו שאני כועס ושאני שונא ושאני נוקם. שיגידו! אני כועס! מה פתאום! אני אוהב אותם, הכול מאהבה."

"את אשר יאהב יוכיח."

"בדיוק! מאהבה, הכול מאהבה, אחרת איך הם ילמדו?!"

"רק כך!" מאשר גרובר.

הגנרל שמח בגרובר וטופח על שכמו טפיחה רבתי שכמעט משליכה אותו ואת העגלה מראש הצוק. אחר כך הוא מושך אותו אחריו בכוח. הזקן נמשך, ומושך אחריו את עגלתו.

ושם בגיא שבין הצוקים נגלים פתאום חיילים רבים. כל אחד מושלך לו לעיסוקיו, לניקוי רובהו, לתגלחת, לעיון בתצלומי יקיריו. גרובר מנהל את עגלתו בכבודות בין חתחתי הסלע, ומבקש בעיניו אוהלים או סימן כלשהו למחנה צבאי. אולם ככל שיכול לראות, אין מבנה, לא קבע, ולא ארעי.

הגנרל מושך אותו בעוז אחריו לעבר קבוצה של ארבעה חיילים שעומדים בשורה ליד קיר הסלע, משוחחים ביניהם. מעליהם יושב על הסלע חייל מופשל מכנסיים ומביט בנעשה בשמץ עניין, מנסה לצוד משפטים משיחתם. כשהיו קרובים לארבעת החיילים, עצר הגנרל, ופנה אליו.

"אני שמח, ידידי. כעת אני שלם ורגוע. קודם היו לי תהיות, אולי אני מחמיר יתר על המידה, אבל עכשיו אני שקט."

אז מרים הגנרל את ידו. לפתע נפרד מן הקבוצה חייל שרובה בידו, פוסע קדימה עם רובהו. אחר, מסתובב ומכוון

את הרובה אל מול שלושת החיילים העומדים בגבם אל קיר הסלע.

"מה?!" אומר גרובר, בלי שהתכוון לומר דבר.

הגנרל עוצר כשידו באוויר ומביט בו מאחורי כתפו.

"אמרת משהו, ידידי?"

גרובר נבוך. הוא מסתכל בשלושת החיילים. האחד קשיש, אולי בן גילו של גרובר, שני האחרים צעירים מאוד, כמעט נערים, יכולים היו להיות ילדיו של החייל הקשיש. הם מביטים בעליצות אל לוע הרובה המכוון אליהם, ומחליפים ביניהם הערות עליזות. החייל שמכוון את הרובה מניע את הקנה על פני שלושתם, שוקל אל מי עליו לכוון תחילה, הרי לא יוכל לכוון אל שלושתם בבת אחת. שלושת החיילים מביטים בלוע המגשש באוויר. כל אחד מורה לחייל על חזהו שלו לכאן עליך לכוון! לבסוף מחליט החייל לכוון אל החייל הקשיש. החייל הקשיש מריע ומוציא לשון מתגרה לעבר שני עמיתיו, שמחריים מחזיקים אחריו בפרצי צחוק גדולים, נעמד בעמידת דום ומצדיע בחיוך גדול.

"ובכן, ידידי?" פונה הגנרל אל גרובר בקול רך, כשידו עדיין מונפת אל על.

גרובר נדבק בעליצותם של שלושת החיילים, ולא יכול שלא לחייך. אולם אז נצבטת בטנו מירייה רועמת שמזעזעת את הצוק כולו. החייל הקשיש

נופל לאחור על ישבנו ומלוא החיוך עדיין על פניו. שני החיילים הצעירים מביטים בתדהמה בכתם האדום המפעפע בחזהו. עודם מביטים, ועוד ירייה חובטת את הצוק על ראשו והחייל הימני מוטח לאחור.

עומד החייל השלישי ומביט נכחו בעיניים עצובות. מעל יושב החייל מופשל המכנסיים ומסתכל ביתר עניין במתרחש. גרובר מביט בעיניו העצובות של החייל הצעיר ואומר: "מה."

"המה" של גרובר נבלע בירייה השלישית. אבל הגנרל שמע, והוא פונה שוב אל גרובר: "אמרת משהו?"

גרובר מניע ראשו בשלילה, דוחף את עגלתו הלאה בברכיים כושלות. פתאום הוא נעצר, נובר בשק המיטלטלים של העגלה, ושולה ממנו בקבוק עם פטמה. הוא מסיר את הפטמה, ולוגם בבת אחת את הנוזל לגרונו היבש. טעם מלוח לתה שבבקבוק.

בתוך כך רואה גרובר מזווית עינו את התינוק שבעגלה מביט בו בעין רעה. הוא מבריג את הפטמה חזרה על הבקבוק הריק, ונושם אוויר ים מלוא חזהו. אחר כך הוא מחזיר את הבקבוק לשק. בתוך כך גרובר רואה מזווית עינו את הגנרל רכון אצל המתים. זמן רב הוא רכון שם, ממשש באיבריהם, מגביה ומפיל, סוטר להם וצובט להם במקומות שונים בגופם. המראה הזה מביך את גרובר עוד יותר מההרג עצמו. הרי חיילים הורגים ונהרגים. מאוד תמוה שגנרל זה, שראה מתים רבים בחייו, מנסה לעוררם בסטירות לחי. תוך כדי מחשבה גרובר מתמלא מעין חמלה אבהית כלפי הגנרל התמים כל כך, שאינו יודע פשרו של מוות. הוא פונה לאחור ומושך אחריו את העגלה, קרב אל הגנרל ומניח את ידו על כתפו.

"הם מתים," אומר גרובר.

הגנרל מביט בגוויות ואחר כך בגרובר, אחר כך שוב בגוויות. אחר כך הוא נעמד ומביט בקיר שעה ארוכה, גבו אל גרובר. גרובר ממתין לו בסבלנות. פתאום מסתובב הגנרל בתנופה גדולה, ואיתו מסתובבת כף ידו ומפליקה על לחיו של גרובר בעוצמה, סטירה כבירה שגרובר מושלך אפיים על הצוק, וכמעט מתהפכת העגלה.

“אם הם מתים, אז אתה הרגת אותם!” הגנרל מסנן מבין שיניים מהורקות. גון פניו משתנה לאדום, לסגול, לאפור, ועיניו אדומות ולחות. “מה פתאום?!” ממלמל גרובר בתחינה, ומתרומם מעל הארץ וחוזר לעגלתו.

“אתה אמרת!” מתעקש הגנרל, ופניו חוזרות לאט ללבוש את גונן הרגיל. “שאלתי אותך, ואתה אמרת, עם פסוקים. אתה אמרת לי, שהם ילמדו ככה לקח – חנוך לנער על פי דרכו, גם כי ירחיק לא יגדיל! – אמרת, או לא אמרת?”

גרובר שותק ואוחז בכף ידו הפנויה את לחיו הסטורה. “איך הם ילמדו עכשיו משהו? הא? הם מתים! הם לא ילמדו יותר שום דבר!”

“אוי משיגינער!” ממלמל גרובר בלאות וסופק כפיו.

וגרובר הרי יודע שיש ממש בטענתו של הגנרל.

אבל מאיפה היה לו לדעת?!

אם אין לו מאיפה לדעת, היה עליו לשתוק?

והוא לתומו חשב שעדיף להסביר פנים לרשות.

מה שתעשה, תמיד תיתן את הדין!

הגנרל חוטף בידו רובה ומכוון אותו אל גרובר. החייל מופשל המכנסיים שלמעלה מביט מטה בעניין מחודש.

“אוי משיגינער!” צועק גרובר בקול נשבר, “מה אתה רוצה מחיי, משוגע! ותוך כדי קריאתו ידיו מתהדקות על ידית העגלה לאגרופים, ואז הוא עוצם את עיניו ופורץ קדימה ודוחף את עגלתו בכוח לעבר הגנרל. העגלה נחבטת במשהו. גרובר פוקח את עיניו ויודע שעדיין הוא חי ולפניו קיר הסלע לברו. חיותו-עדיין אינה משמחת אותו הרבה. הוא עושה אחר-פנה ודוחף את עגלתו הלאה ונמלט. מקפצת העגלה קדימה לפניו ומקרטעת כמשוגעת על התחתי הסלע.

מאחוריו קופץ ומזדקר בבת אחת החייל מופשל המכנסיים ומושך אחריו את מכנסיו. הוא מקים את הגנרל הדרוס, שמקים בצעקה את החיילים המושלכים על זיזי הסלע, נשמעת תרועת חצוצרה, ואף פרשים אחדים מתייצבים. כולם נערכים למרדף אחרי גרובר. וגרובר, ידו האחת אוחזת בידית העגלה המקפצת בעוזו על הסלע, ידו השנייה על הכיפה שלראשו,

ושתי רגליו הזקנות רצות בזריזות מכוח ההרגל, למרות מלח הים המשפּשֵׁף במפּשֵׁעֵתוֹ וצורב בפי הטבעת.

מעולם לא נמלט גרובר בכל כוחו. אין דבר כזה, "כל כוחו של גרובר", או למצער, מעולם לא יצא אל הפועל כוחו של גרובר, כך שנוכל לומר עליו: "זהו כל כוחו של גרובר, ואין עוד."

תמיד מופתעים אנו מחדש בראותנו כיצד הוא מוצא בגופו עוד שמץ כוח ללחוץ החוצה, עד שיש רגליים לדבר, שאין בפועל קץ לכוחו של גרובר. הוא יודע שאין זה בגדר הטבע, היכולת ללחוץ החוצה תמיד עוד טיפה אחת של כוח. וכמו כן הוא יודע שאין שום הבדל עד כמה הוא מתאמץ. כוחו של גרובר אינו תלוי במאמץ כלל, אלא בהחלטה שהחליט מקדמת-דנא לעשות את המוטל עליו. אם יתאמץ יותר, לא יאזל כוחו מהר יותר, אבל גם לא ינבע ממנו כוח רב יותר, ואין ללכידתו או להימלטותו שייכות למאמץ שהוא משקיע. לכן, במנוסתיו תמיד יש לגרובר עוד שיעור זמן להרהר בשאלה, מדוע הוא נרדף?

לפני שניתן אנו את הדעת על שאלה זו, נשאלת השאלה, אם אין הבדל עד כמה מתאמץ גרובר, למה הוא בכלל מתאמץ?

והוא מתאמץ! הוא מתאמץ הרבה!

אוי כמה הוא מתאמץ, ואין עליו חמלה.

על זה נוהג גרובר לספר הלצה.

"פעם אחת היה תלמיד-חכם, שכל חייו ישב ועסק בתורה. יום אחד היתה מלחמה והחליט התלמיד-חכם לצאת ולסייע במלחמה. נטל אתו מטאטא ועמד לצאת לחזית. שאלה אשתו, 'המטאטא למה?' אמר לה התלמיד-חכם, 'רבנן אינן צריכי נטירותא, וברצון אלוקים, אפילו מטאטא יורה.' שאלה אשתו, 'ברצון אלוקים, אפילו בלי מטאטא יורה?' אמר לה התלמיד-חכם, 'בכל אופן אין סומכין על הנס, קצת השתדלות בכל אופן צריך.'"

ועד ששיגו הרודפים את גרובר (שהרי איזה סיכוי יש לו נגד הפרשים!), יכולים אנו במהירות לתת את הדעת על שאלת רדיפתו. למה הוא נרדף, למה דווקא הוא?

גרובר במנוסתו פותר את הרהורו ואומר יימשיגינערס". אבל מה נאמר אנו?

מה יש בו, שגורם לך לרדוף אותו?!

מה הוא עשה, שאתה נותן בו עיניך לרעה?!

כל מה שיעשה אותו זקן רע בעיניך?!

האם עד כדי כך הוא מנוול ? !

גרובר צאצא למשפחת הגאון הגר"ח לוין, בעל ה"ייסורי איוב". אין איש יודע לבטח מהיכן מקורה של משפחת גרובר, ומי היה מייסד השושלת – דברים אלה שנויים במחלוקת. יש אומרים שהיה זה יונה הנביא, יש אומרים מפיבושת, יש אומרים נבות הזרעאלי או אחיה השילוני. איך שלא יהיה, הוא בא ממשפחה מפוארת, שיש בה נביאים וחכמים, ואין איש יודע מדוע יצא שם רע למשפחת גרובר, עד שהבריות אומרים "משפחה נכבדה, אבל עקמומיות יש בכל נכבדיה, ולא תמצא בה חכם שאין סברתו עקומה, או נביא שאין נבואתו מבוטלת."

והם מביאים לראיה את "עידו זקן ממרה", היחיד מאז ומעולם שעליו נאמר שלא נברא אלא לקיים כהלכתה מצוות "זקן ממרה". והוא נסקל על שאמר על שמאל שהיא שמאל. כי הרי חז"ל מעברים את החודש, ומשנים מציאות, ומה זה בשבילם לקבוע שמאל לימין ? ! ותנורו של עכנאי יוכיח. והוא היה ככל הנראה מאבותיו של גרובר. אמנם איש לא הוכיח את הטענה שאלישע בן אבויה, ה"אחר", התנא הכופר, אף הוא מאבותיו של גרובר, אבל לגבי ייעידו זקן ממרה" כמעט אין ספק.

ובקצה שושלת גרובר, גרובר שלנו, ובקצהו שלו, גרובר הקטן שבעגלה, שאין גרובר יודע אפילו את שמו, רק הוא יודע כי לאמיתו של דבר אין שמו גרובר, אלא שמו כשם אביו שנשא לאישה את בתו של גרובר, ומת מיד, עם שזרע את בנו, ובלי שקצר ממנו ברית מילה, ובלי שישאל אותו גרובר לשמו. אבל גם אם היה אבי הילד מאריך ימים, לא היה מגיע לשאול אותו לשמו. שכל חייו של גרובר ד' אמות של יינהגית בם", הגיגים, מגדלי רוח וציפורי אוויר. בטלן של הגות, שאינו נוקף אצבע ביישובו של עולם.

כלל אינו ראוי להתנוסס בקצה שושלת גרובר המפוארת.

אם היה גרובר במקום זקנו ייעידו זקן ממרה", לא היה מבין על מה המרי. גרובר היה מסכים מיד להזיז את כל השמאל ימינה, ואת כל הימין לאן שיורו. קודם כול, למאי נפקא מינא ? ! ושנית, אין לאף אחד הסכמות על צדדים ! אם היה גרובר במקום אביו נבות, לא היה מבין על מה ההתעקשות, הרי מציעים לו כסף ! במקום ייאהר", התנא, זקנו בספק, לא היה מבין למה דווקא בפרהסייה. אם היה במקום זקנו בעל ה"ייסורי איוב", לא היה מבין על מה הלעג.

וכך משוטט לו גרובר בפסגת השושלת, ולגמרי לא מביין שום דבר. בנם של חכמים ונביאים, שמסרו נפשם על אמונתם, והוא אינו מביין כלום. אבל סתום ככל שיהיה, גרובר הוא בן למשפחת גרובר, והדרת הפנים הגרוברית מזריחה מפניו. וכשרואים אותו ברחוב, מצביעים עליו ואומרים: "הנה הולך לו גרובר בן-גרובר, הנה מסירות נפש לאידיאלים מהלכת על שתיים."

שכן העולם שלנו מושלך בחלל גדול ושחור, ואיך סימן במקום שאליו הושלך. הוא אבוד שם, לא נודע כלל כי הושלך. וכל העולם אנשים מתגרדים. והנה הולך לו גרובר בן-גרובר, עם זקנו הגדול. וכמו אור יהל פניו, וכאילו כל אבותיו הקדמונים הולכים לפניו. וגרובר בן-גרובר לא מתגרד!

אוחזים אנשים בידם המגרדת, ותוהים, לא מגרד לו?
התשובה היא:

מגרד לו לגרובר מאוד, ובכל זאת הוא לא מתגרד. עומדים העולם, ומביטים בגרובר ותוהים, עד מתי הוא יכול להחזיק מעמד כך ולא להתגרד? תוך התבוננות גובר עליהם יצרם, וכמו ילד שבוחן צעצוע עד כמה הוא נכפף לפני שהוא נשבר. ככה הם מצייקים לו לראות עד כמה הוא מחזיק מעמד בלי להתגרד.

וגרובר אילו רק היה מתגרד, היו סרים ממנו, היו עוזבים אותו לנפשו ופונים לסצנות-הכינים הפרטיות שלהם. אבל איש לא יבין לעולם, מגין לו את קשיות העורף הזו. הוא, שהיה מוכן להזיז את כל השמאל לימין, שהיה מוכר את כרם אביו בחצי המחיר, שהיה שר בלוז יסוריי איוב, הרך באנשים, משלב את ידיו ולא מתגרד!

אבל זו אינה הבעיה. הרי אנשים שלא יתגרדו יש לרוב, והם פזורים במסדרונות אפלים, מגולחים או מגודלי שיער, שלובי רגליים, ממתנינים לפני דלתות נעולות, ממתנינים ולא מתגרדים. כל כך הרבה זמן הם ממתנינים לפני הדלתות הנעולות, שכבר מפסיק לגרד להם. אבל אצל גרובר זה לגמרי לא כך. מגרד לו כל הזמן, כאילו מוצצים את דמו, עדת-קרציות ברזלית. והוא מתגרד, הוא מתגרד על בטוח, כשלא רואים. מספיק רק לראות את החיוך הנכלולי שלו, המיתמם, בכדי להישבע שהוא מתגרד בסתר. הוא גם

בעד החול, אבל נכנע לו בפרוטות צדפים. חתול אפור יושב על גדת שלולית חול, פניו כפני חכם-זן חביב, וזנבו משרבט בחול פתגם מ"חוכמת האינ הנינוח".

כאן זן האלוהים את ילדיו בגלידת אוכמניות ובנקניקות מעושנות. ומציצות הקשים היונקים שאריות אחרונות מתחתיות של גביעי גלידה בחלב, הן שירת הלוויים שלה ייחל מעולם. כובעי קש מוגבהים, וקידות חן, הם תכלית האדם בכל עמלו אשר יעמול תחת השמש. מנצח התזמורת מסמן באצבע ידו:

לאבוב, להעביר דרכו את האוויר הרטוב ולגנוח פינוקים.

לחליל, להעביר את האוויר הזה ולהצטמרר.

לקלרינט, להעביר את האוויר ולצחקק גרונית.

לבסון לרטון בכדיחות הדעת.

כלי הנגינה, והמנצח בראשם, מורים בטוב לב שרוח זו תמשיך ותזרום פה תמיד. וכל טוב של גלידת אוכמניות ונקניקות מעושנות יושפע תדיר על בני אנוש כחפצם.

גרובר שם כף רגלו על גלגל העגלה, מותח זרועותיו לצדדים. אחר כך מנפנף בהן כציפור, כדי שיוכל האוויר לבוא בבתי שחיו, לנגב מהם את הזיעה. הוא נהנה מאוד מהתזמורת. תזמורת טובה, מנגינות עליזות. הוא מתיישב מולם, מביט בנגנים, ורווה נחת.

ברקע שומעים רחשי שפה זרה, רכה ומוזרה, מפכפכת גניחות חביבות. והדוכרים לבטח אינם רוצים לומר דבר, רק להשמיע את הצליל הענוג הזה בחלל האוויר הרטוב.

"הא! שפה זרה!" גרובר מגחך, "העברית שלך, זה מה שזר! יידיש עוד איכשהו, אבל העברית הזו, אסור שישמעו אותה פה, ואני שותק."

הוא יושב שעה ארוכה על ספסל האבן, ונהנה מהאוויר. אנשי הטיילת לובשים בגדים בהירים, תמיד. גרובר לובש בגדים שחורים מתמיד. למי שמבחיין בו ובכל זאת נועץ מבט, הוא מהנהן בעצב, כאומר בהנהונו:

"אני יודע שאין זה מן הראוי לבוא בשחורים בטיילת בהירה, אבל כך אני מתמיד, כמעט מלידה. אני רוצה בכל מאודי להישאר כאן ולהיחשב מכאן, ומוכן שאני מבטיח להיות הרבה יותר בהיר, עם הזמן." אבל הם אינם זקוקים לאמירות הללו שהוא אומר בהנהונו. אנשי הטיילת אינם חסרים דבר ועינם לא צרה בשחורים של גרובר.

הוא משתדל להתמזג עם צבעי הספסל, והוא עכשיו חלק מספסל האבן. אם מיישהו יישב בטעות על ברכיו, הוא לא ימחה בידו. והעגלה? דומה שאת העגלה אפשר להפקיד פה בביטחון. מי שטוב לו, כמו לאנשים אלה, אינו יכול להרע. ומי שפה, אינו חסר דבר. על הפחית המעוכה הזו, הגונחת בעצלתיים סביב צירה, הקרויה עלמא דשיקרא, פלא שיש מקום כזה, שבו אנשים אינם חסרים דבר. לא ייאמן, אבל הנה הטיילת.

אם היו העולם יודעים על הטיילת, היו באים הנה בהמונים. וכמובן לא היה די לכולם. די גלידת אוכמניות, די נקניקיות מעושנות, ודי אוויר רטוב בנתזים קרים. ואז היו חוטפים ומתקוטטים, וצובטים זה את זה ומחרישים את התזמורת. פלא הוא שעדיין אין יודעים על הטיילת אלא אנשי קהילת הטיילת לבדם.

כאן שוכח גרובר לרגע את שליחותו. הוא מנענע את העגלה, לא כדי לי ליישן את התינוק, אלא כדי לתת למקצב המנגינה לבוא בגופו. אבל גם התינוק מביט בנענוע בעין יפה. והוא מגחגך לא בלעג, אלא במעין הרהור, מעין גיחוך של הגות.

וכך יכול להיות לתמיד, אלמלא גרובר. כשם שספינתו של יונה היתה שטה לנצח במים שקטים אלמלא יונה, כן הייתה הטיילת מטיילת את בניה בשלוות לנצח אלמלא גרובר. כי הנה בשל גרובר נשמט בבת אחת רעש גדול על הטיילת. טרטור מכונה עיוורת, טוחנת ומשברת הכול. וצל גדול בא עם הרעש ומאפיל על הטיילת. מטוס צולף ממעל על האנשים.

עכשיו דברים מתפוצצים ומושלכים לארץ, בצריחות מבוהלות. מי שאינו חסר דבר, נבהל חזק שבעתיים כשנלקח ממנו הכול, והצריחה שלו משברת. עכשיו לא ניתן לשמוע את התזמורת, ואפילו אין טעם לחדד אוזניים. תראו את המנצח מנופף את ידיו ברעש הגדול. וכמעט נוגע בידי אווירון קטן שחג סביב סביב ויורה אל תוך הקהל.

אט אט גרובר קם, מיישר את מעילו השחור, ממתח את ידיו בייאוש, נוטל את רסן העגלה ופוסע לו משם.

היה יכול להישאר שם לתמיד, אבל לא ככה! עכשיו כל העסק מתפרק. המטוס חג מעל ראשו ונוגע לו בכיפה.

כשהוא מתרחק מעט מהטיילת, נשמע בום נורא. הוא עוצר, שוקל אם להביט לאחור או לא. אף שאין מה לראות, הוא מביט מאחורי כתפו ורואה שהמטוס, לאחר שירה בכולם הפיל עצמו על בימת התזמורת, לרמוס את המותר.

תמו צרותיו של גרובר.

הא ! לא האמנתם !

אבל גרובר הגיע. עם העגלה, ועם הרך הנולד. כנגד כל הסיכויים. היה זה לגמרי לא בדרכי הטבע שהוא יגיע, ואל תנסו ללמוד מזה שום דבר. רוב אחיו יצאו ולא הגיעו, והוא לא שונה מהם. ההסתברות שדווקא הוא יגיע, היתה מגוחכת.

את פניו קיבל המוהל החביב, מנופף את ידו וקוצר את האוויר במאכלת.

"ברוך הבא !"

"ברוך הנימול לשמונה !"

הוא מוסר את הרך הנולד למוהל, שעושה בו בלהטיו. זורק אותו למעלה, כמעט מפיל, אבל קולט אותו כלאחר-יד. כל המוזמנים מביטים במוהל

בעיניים נוצצות, "איזה וירטואוז."

"זה הכיסא של אליהו הנביא..."

"אליהו מלאך הברית, הרי שלך לפניך..."

"הריני שליח למול את בנך."

"הוא יתום ?"

"הריני שליח אמו למול את בנה..."

עכשיו גרובר מסתכל דווקא, איך חותכים לו, והדם. הוא לא יודה בזה, אבל הוא שמח לאידו של הרך הנימול.

"בריס קוידש !"

"קוואץ' קוואץ', הא !"

וגם גרובר נלחם בפסוקים בככי התינוק, כמו כולם. מלחמת קודש יש לכל הקרואים להחריש בפסוקים את בכי התינוק.

"ונאמר, ואעבור עלייך ואראך מתבוססת בדמיך, ואומר לך בדמיך חיי,

ואומר לך בדמיך חיי..."

מזל טוב מזל טוב מזל טוב מזל טוב...

איזה בכי, ריבונו של עולם, ששימו לו יין בחיתול.

עכשיו גרובר שוכב על יצועו. מאוד אסירות תודה רגליו, וגבו עוד אינו מאמין בכנות המצע שתחתיו. עדיין בכל רגע עלולה המיטה לקרוס ולהיחרב, ואז ייתנו בידי עגלה, וישלחו אותו שוב. לכן בינתיים הגב מקומר בקשיחותו, אבל לאט, לאט, כך נדמה, הוא נרפה ונשטח. בנו של הרבי מזולצ'וב התארס, ושמחה גדולה בחצר זולצ'וב הסמוכה. והקולות הצווחים ורקיעות הרגליים דוקרים באוזניו של גרובר, וגם כשהוא מכסה את אוזניו בכר, הם חודרים ומכים בראשו. וזה כאין וכאפס לעומת הדגים מסעודת המצווה, השטים בין החלות בבטנו של גרובר ואינם מניחים לו לישון.